

KIRLANGIÇ MAVİSİ

1950’li yıllar... Erken gelen bir kış. Bir ikindi üzeri. Şimdilik gökyüzü pırıl pırıl. Ama, hava giderek soğuyor. Akdeniz’i kollayarak gelen bulutlar görülüyor uzaktan, salkım saçak. Adana’nın kenar mahallerinden biri. Narlıca... Herkes güneşi avuçluyor burada, usulca. Güneş, belki de, Allah ın bu insanlara uzayan sımsıcak eli.

Demiryoluna paralel uzanan Boklu Dere’nin kenarına sıralanmış yamru yumru evler. Bu evlerin önünde, güneşe karşı yatan insanlar. Kimi sırtını vermiş, yüzüstü kapaklanmış yere; kimi çıplak ayaklarını uzatmış yatıyordu yerde, sere serpe. Bir yanda pislik içinde akan Boklu Dere, diğer yanda tezek kokan evler. Keçiler, inekler ve anıran eşeklerle dolu evler. Yamalı sokaklar, daha gün batmadan kapanan perdeler, pencereler, kahveleri, yorgun, sıkıntılı aç fakat namuslu insanlarla dolu. Sokaklarda yürürken oflayıp puflayanlar çoğalmış. Hele boklu dere’nin kenarında oturanların hali bambaşka. Atıştıkları için pis kokuyu sindire sindire içine çeken, çene çalan insanlar. Arada bir, konuşmalarını kesen posta, banliyö ya da marşandiz, trenlerinin gürültüsü suratlarını yalayarak geçiyor. Dere kenarında koşuşan, el sallayan, vagonları taşılayan, trendekilere çükünü uzatmak isterken Boklu Dere’ye yuvarlanan çocuklar...

Gecikmiş bir posta treni geçti, çok geçmeden, acı acı düdük çalarak. Asker yüklüydü, besbelli. Ta uzaklardan başlayan bağırmalar, sallanan el, kol,, ve mendiller. Kimi gömleğini çıkarmış, mendil gibi sallıyor, kimi bir türküdür tutturmuş “Annem beni yetiştirdi. Bu vatana yolladı” diye. Kim bilir, koca yaylamızın hangi bucağına çekip götürüyordu bu tren onları...

Tren bir kuş sürüsü gibi geçip gitti, gözden kayboldu. Ardından, bir ihtiyar, çökmüş belki de çökertilmiş bir adam. Bastonuyla güçlkle geçti demiryolunu. Uzun boylu, kırılgan bakışlı, mavi gözlü bir ihtiyar... arada bir duruyor, etrafı tarıyordu yumruk gözleriyle Dere kenarında oturanlardan biri:” Kim bu moruk?” diye ihtiyarı gösterdi yanındakilere, alayla ve gülerek. Herkes ayağa kalktı, alaylı alaylı bakışlar fırlattı ihtiyara. İhtiyar, Boklu Dere üzerindeki tahta bir köprüyü geçti. Bakışları ürkütücüydü; fakat sempatik bir çirkinliği vardı yine de. “Hapishane kaçkını!” diye seslendi biri gerilerden, sırtarak. İhtiyar,aldırış etmiyordu bu sözlerle. Kısa adımlarla, dura dura yürüyordu. Uzaktan, elindeki bastonu görenler, kör bir dilenci sanırdı onu. Geriden, kendisini izleyen gürültü yığınınına baktı, iç çekerek. Etrafındaki yamru yumru evleri süzdü, tek tek. Kapılarına baktı, biraz da gülümseyerek Acaba hangi kapı açılacaktı önünde? Hangi kapıdan bir göz, sıcak bir el gibi uzanacaktı kendisine? Bu düşüncelerle doluydu ihtiyar, umutluydu en azından. Ama hiçbir belirti de yoktu görünürde, umudunu yeşertecek. Üstelik, aralık olan kapılar da kapanıyordu yürüdükçe, tek tek ve bilerek. İhtiyar, az ötede gözüne kestirdiği kapalı kapının önünde durdu, bir süre bekledi. Arkasından, gelenlere baktı, başını salladı:” sanki ayı oynatıyorlar. Diye söylendi. Bir süre bekledi. Gökyüzüne baktı “Allah’ım sen bana

sabır ver.” Dedi içinden. Döndü, az ilerde suratına çarpılır gibi kapanan kapıyı süzdü. Kimse kapıyı açmayınca, önündeki kapıya baktı, hınçla. Geriye doğru çekildi, biraz ad öfkelenerek. Herkes “Ne yapacak bu adam?” diye bakışıp dururken, ihtiyar birden ileri atıldı, kapıya öyle bir omuz vurdu ki... içerdekiler dışarı fırladı, kırık kapıya değil, kapıyı kırarak, olduğu yerde soluyan ihtiyara baktı, nefretle. İhtiyar, derin bir nefes aldı olduğu yerde soğukkanlılıkla. Üstüne yürümek, kendisini dövmek isteyenlere el kaldırmadı; ama öyle bir bakış baktı ki, öne atılanlar bu bakış altında ezildi, çakılıp kaldılar kapı önünde.

İhtiyar, biraz bekledi, çekidüzen verdi kendine. Konuşmaya başladı çok sürmeden, yerdeki kırılmış kapıyı göstererek: “Korkmayın! Sakın beni yanlış anlamayın. Kötü bir niyetim yok. Ama size söylemek istediğim bir çift sözüm var; ben okul kapısı görmedim. Hayatı, demir kapıların ardında öğrendim, acıyla, sabırla... orada yettim, yetiştirildim. Hapishane müdürüm öğretti okuma yazmayı. Ne baba adamdı be! Halden anlardı. İftiracıya, namus düşmanına hiç yüz vermezdi, acımazdı onlara nedense. Ama benim gibi bir fabrika işçisine, elinde olmadan elini kana bulamış olanlara sahip çıkar, ezdirmezdi onları kimseye. Hatta benim gibi olanların çoğuna harçlık verir, nasihat ederdi. “ Gerisine kulak asma...” dedi, hüzünlü ve yüksek sesle. Korkmayın, sizler gibi olmasa da, konuşmasını bilirim. Buraya nereden geldiğimi, şimdiye kadar kaç kapı deyneklediğimi, kaç kapının yüzüme çarpıldığını, kaç gün kapılarda süründüğümü anlatmayacağım size. Aslında bu kapı, aslında bu kapı bir dost kapısına benziyordu. Umarım öyledir.” Dedi giderek alçalan bir sesle. İhtiyar, bu sırada, üşüyen ellerini ovuşturuyor, ısıtmak içinde, sık sık koltuk altlarına sokuyordu. Çevresin süzdü, onların korku ve şaşkınlık dolu bakışları arasında konuşmasını sürdürdü:

“Konuşmadığınıza göre, beni dinlemek istiyorsunuz gibi geldi bana dinleyin öyleyse!” bu sözleri söylerken, birden, kendisini bir kürsüde sandı. Yeniden kendisine çeki düzen verir gibi yaptı, üstünü başını çırpı. Ses düzenini değiştirdi, daha ağırlıklı bir sesle konuşmasını sürdürdü. Önündeki kapıyı göstererek:” bu kapı, elimde kalan ilk kapı. Yüzüme çarpılan öteki kapıları da böyle kırmak isterdim. Kaçmayın, size bir şey yapacak değilim. İnsan, hele benim gibi bir insan fırsat bulup konuşmazsa, çatlar. Benim gibileri her yerde içini dökemez, derdini açamaz kimselere. Duygu ve düşüncelerini içinde saklayan kişi, sıradan bir hamaldan çok daha yorgun, çok daha sıkıcıdır. Eğer her iki yükü birlikte çekiyorsanız, benim gibi olursunuz işte. Nerde ne zaman, nasıl patlayacağı bilinmeyen serseri bir bomba. Suç işlemek için değil, çatacak, bağırarak konuşacak, içini boşaltacak adam ararsınız, yana yakıla.

İhtiyar ellerin geriye doğru attı, iç çekti birden. İstemeyerek böyle bir davranışta bulunduğu için pişmanlık duyuyordu. Davranışları, bu pişmanlığın belirtileriyle doluydu. Davranışları, bu pişmanlığın belirtileriyle doluydu. Kendi kendine söyleniyor, kafasını yumrukluyordu ara sıra. Gözünde beliren birkaç damla yaş elinin tersiyle silerken, diğeriyle de, gittikçe dağılan, alnına düşen saçlarını topluyordu. Elini, selam verir gibi alnına götürdü; gözüne vuran güneş ışıklarını süzerek, uzakları taradı, bir bir. Havası giderek azalana kamyon lastiği gibiydi ihtiyar, ağır ve sessiz. Birden, gözüne, ahşap, iki katlı, eski bir ev ilişti. Pencerelerine baktı bir süre sonra. Konuşmasını ona bakarak sürdürdü, istemeyerek ve gülümseyerek:

“Boğaz’a açılan ne pencereler var, bilir misiniz? Ama siz nereden bileceksiniz.ki... kimi düdüklü tencere gibi yuvarlak, yusyuvarlak; yeşile, sarıya,

maviye çalan pencereler... Bazen de gökyüzüne açılan pencereler görürsünüz. Bulutları kucak açan geniş pencereler, havuzlu mavuzlu. Ama ben, sokağa açılan pencereleri severim nedense. İçinde çoluk çocuğun bekleştiği oynadığı, yaşlıların oyalandığı, sancılandığı pencereler; yamalıklı çorapların, mendillerin, gömleklerin sarktığı pencereleri"... dedi, iç çekerek.

İhtiyar, sakalını sıvazladı, bastonunu yere vurdu, sertçe. Önünde , parçaladığı kapıya baktı, uzun uzun. Bitmemiş bir mektup gibiydi bu kapı. Onu okumaya başladı yine: “ Kapınızın üstüne değil, yüreğinize:” kapım herkese açıktır. Diye yazmalıydınız. Onu daha güzel okurdum dedi üzümlere. Üzerinde, eğreti duran elbisesini göstererek: “ Benim böyle görüldüğüme bakmayın. Benim kapım herkese açıktır. Onu, kimseye, ama hiç kimseye kapatmadım...” dedi, ağlamaklı ve sert biçimde.

Sonra, yine yerdeki kırık kapıya baktı uzun uzun. Sokağa açılan bir okul gibiydi ihtiyar. Şu anda herkes onu isteyerek ve saygıyla dinliyordu. “Kapı deyip geçmeyin. Hastane kapısı başkadır. Görüş günlerinde, eğer arayan soranınız varsa, sevgi kokar, umut kokar; yoksa acı kokar, sancı kokar, ilaç kokar bu kapılar. Bazen sevgiyle açılan kapılar da görürsünüz, bir hemşire ya da doktorun yüzünde. Ama hapishane kapıları öyle mi ya? Açlık, hırsızlık, cinayet ve kin kokar. Demir kapılar, hakim in kararları gibi dikilir karşınıza, açık seçik, sert ve acımasız. Ya gardiyan kapısı! Allah kimseyi o kapıdan içeri sokmasın. Kafadan ne kapılar açılır, bilmezsin. Ölüm, bu kapıda kalmaktan çok daha güzeldir o zaman.”dedi ağlamaklı ve kin dolu bir sesle. Durdu, dinleyenlere baktı istemeyerek. Sesindeki çağırkanlık değişiyor, giderek, karşısındakilere öğüt veriyormuş gibi alçak sesle konuşmasını sürdürüyordu.

Güneş, zaman zaman kayboluyor, çıkıyor, yine kayboluyordu. Bulutlar iyice sarkmış, kararmıştı. Derken iri iri yağmur taneleri düşmeye başladı, tek tük. Hala konuşmayan neye uğradığını bilmeyen insanlara baktı, başını sallayarak. Birden “Niye öyle bakıyorsunuz bana, gıcırdamaya hazır kapılar gibi. Demek beni anlayamadınız. Türbe kapıları gibi suratınız soğuk ve anlamsız” dedi, biraz da kızışarak. Derin bir nefes aldıktan sonra, konuşmasını sürdürdü, yumuşak öğüt verir gibi. “ Oysa öyle kapılar, öyle kapılar var ki evren de... bir bu dünyaya, diğeri öbür dünyaya açılan kapılar.... Allah’ın kapısında namaz kılıp dua ederken, nurlu kapılar açılır kimi zaman. Ama o kpinin ne anahtarı vardır ne de kulpu. İnançla açılırsa yüreğiniz, elleriinz giib göğe doğru, kendiliğinden açılıp kapanan kapılar görürsünüz, masmavi. Nice ermişler vardır, hoca nasreddin gibi, göle yoğurt çalar; ardından sonsuza dek bir umut kapısı açılır. Bir Mevlana çıkar; inançları, renkleri, dilleri, düşünceleri ne olursa olsun, dergahın kapısını açar, tüm insanlara. Bir Hacıbektaş veli çıkar “incinsen de incitme” der. İşte, hepimiz, böyle umut kokan kapıları açan insanların ardından gitmeliyiz. Dedi, iç çekerek, dura dura.

İhtiyar, son sözlerinin üzerine basarak konuşuyor, karşısındakileri tek tek ve gülümseyerek kokluyor, konuşmasının belki de sona ermek üzere olduğunu bildirmek istiyordu onlara. Bu defa sağ eliyle çevresindekileri çember içine alıp gösterirken, biraz da ağlamaklı ve alaylı bir sesle konuşmasını sürdürdü. “ anladınız mı şimdi kapıdakiler?” dedi üzümlere ve yüksek sesle.

Bu son sözleri yağmurda ıslanıyordu artık. Birden kendisini dinleyenlere kucak açtı ihtiyar. Kimse yerinden kılmıdamadı yine de . onlara doğru atıldı, koştu birden. Yerde annesinin eteğini çekiştiren küçük bir kız çocuğunu kucakladı, geri çekildi. Annesinin kendisine fırlattığı ters bakışa, bağırıp çağırmasına aldırmadan. Ağlayarak

konusmasını sürdürdü. “ ne olur.” Dedi, elindeki küçük çocuğu göstererek. “ hiç değilse bu kapıları açık tutun, sevgiyle.” Dedi, kucağındaki küçük kızın sarı saçlarını okşayarak.

İhtiyar, yorgun bacakları üzerinde titremeye başladı. Kucağındaki çocuğa, yerdeki kırık kapı parçalarını toplayıp, bir demet çiçek gibi uzattı, verdi usulca. Çocuk, hiç de tanımadığı bu adamın yüzüne bakıyor yağmurun yumuşattığı saçın, kirli sakalının ovuşturuyordu. Arada bir bıyıklarını çekip sündürüyordu ihtiyarın, evindeki bebeğiyle oynar gibi.

Çoğu yere indirirken, ihtiyar yığılıverdi olduğu yere, ansızın. Bir ara herkes koşmak istedi fakat duruverdiler nedense. “Durun! Ne olur ne olmaz.” Bir gerilerden, biraz da korkakça. Bir diğeri : “Adamın eli koynunda... tabancası olabilir.” Diye ekledi bir başkası, ondan daha ürkek ve saygısızca. İhtiyar ne çırpındı, ne de kıvrandı, olduğu yere yığılıverdi.

Çocuk, adama sarıldı. Olan bitenden haberi yoktu zavallının. Ceplerini karıştırıp duruyordu ihtiyarın, onunla oynar gibiydi. İhtiyarın, belki de hapisteyken yaptığı, renk renk, boncuklu, işlemeli bir tesbihi bulup çıkardı cebinden, merakla. Püsküllü, üzerinde belki de ihtiyarın adının baş harfleri yazılı güzel bir tesbih. Çocuk onun ne işe yaradığını anlamamış olacak ki kolye gibi boynuna taktı. Ararken, bir de fotoğraf buldu, iç ceplerinin birindeki, yırtık, meşin kaplı cüzdanın içinden. Baktı, baktı, baktı... “Anne bak, anne bak.” Diye, korkudan, bir türlü kalabalığı yarıp yanına gelemeyen annesine gösteriyordu, elindekini, yerinde hoplayarak, zıplayarak, uzaktan sevinçle. Arada bir fotoğraftakilere öpücük konduruyordu, küçük, kırmızı midye dudaklarıyla. Fotoğrafta, kendisi gibi üç dört yaşlarında, sarışın dalgali saçlı, küçük bir kız vardı, babasının boynuna sarılmış gülüyordu... fotoğrafın altında büyük harflerle “KIRLANGIŞ MAVİSİ” yazılı. Çocuk o anda, ayaklarının ucunda, salyangoz gibi kıvrılıp duran adama baktı, göz ucuyla. Fotoğrafta olduğu gibi, uzandı, onu öptü.öptü, öptü... sonra da, çarpuk çarpuk konuşmalarıyla “ Bak, bak...” diye elindeki resmi gösteriyordu, hala kendisine baktığını sandığı ihtiyara. O anda halk, sanki donmuştu, taş kesilmişti.

.....

Akşam üstü evine dönerken bir rastlantı sonucu, bu tedirgin ve suskun kalabalığı gören Narlıca'nın Yusuf dede'si kalabalığı doğru yürüdü, biraz da hızlanarak. Kalabalığı yardı; az ilerde, bu kalabalığın, bir odun gibi yardığı ihtiyarı gördü. İhtiyar yırtık pırtık üstü başı dökülmüş, bir paçavra yığını gibi duruyordu yerde. Yanında, onunla oynayan çocuğu gördü, hayretle. Sonra arkasında duran donmuş kalabalığı baktı, iğrenerek. Döndü, bir defa daha baktı bu korku yığınına, hınçla. “ Allah büyük.” Dedi kendi duyabileceği kadar alçak bir sesle, mırıltıyla. Tekrar, yerde, ayağının ucunda,dünyasını çoktan değiştirmiş olan dünyalıya baktı, uzun uzun, iç çekerek. Gözleri gökyüzüne asılı duruyordu ihtiyarın. Eğildi, onları kapadı, bir, bir ihtiyar çoktan uçmuştu, adres değiştirmişti. Narlıcalı Yusuf Dede kalktı, “ Ne yapacak?” diye, kendisini merakla izleyen kalabalığı süzdü. Tek tek ve yutkunarak.

Derken, sela verdi bir garip için, içlenerek. Yusuf dede nin yüksek perdeden, çok duygulu, hüznün verici bir sesle okuduğu sela, dinleyenlerin gözlerinde ıslanıyor, ıp ılık göz yaşlarına dönüşüyordu. Sela bitince, bu defa kalın ve gür bir sesle, Yunus tan

söylemeye başladı.Belli ki gün görmüş, yetişmiş bir ihtiyardı Yusuf dede.

“Bir garip ölmüş diyeler
üç günden sonra duyalar,
soğuk suyunan yuyalar
şöyle garip bencileyin”

can Yunus’tan sonra, Hacıbektaş Veli’yi çaldı diline . suskun kalabalığı süzerek yavaş fakat gür sesle okumaya başladı.

Hararet narda, sacda değildir.
Keramet hırkada, Tacda değildir,
Ne arar isen kendinde ara
Kudüs’te, Mekke’de, hac’da değildir.

Okudukça, her dize, dizelerdeki her sözcük, gözlerinden boncuk gibi dökülüyor yanaklarına, ak sakalından süzülüyordu, damla damla. Mendilini çıkardı katlanmış haliyle sildi gözlerini, iç çekerek. Durdu, biraz bekledi, ardından birde fatiha okudu içinden, elini gökyüzüne açarak yüzüne çaldı. Bu defa orada bulunanlarda katıldı, el açıp dua etti, biraz geç de olsa, acıyla ve saygıyla.

Akşama doğru bir posta treni daha geçti ağır ağır. İçindekiler, el sallıyordu kalabalığa, bilmeden... Yusuf dede, tekrar eğildi, üstünü örttü yerdekinin, kırık tahta parçalarıyla.

Çok geçmeden gelen cenaze arabası uzaklaşırken, yağmur çiseliyordu, halkın gözlerine. Yalnızlık dinmişti artık. Toprak ıslaktı, umut kokuyordu. Kırlangıç mavisi, bir mavi yolculuğa çıkmıştı. Sanki el sallıyordu hepimize; uzaktan, bir mavi kapıdan.